

**UCHWAŁA NR 192/XXVI/21
RADY GMINY RUTKI**

z dnia 30 grudnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
w Gminie Rutki na rok 2022**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1372, poz. 1834) oraz art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Rutki na rok 2022 zgodnie z załącznikiem, stanowiący część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025 r.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rutki.

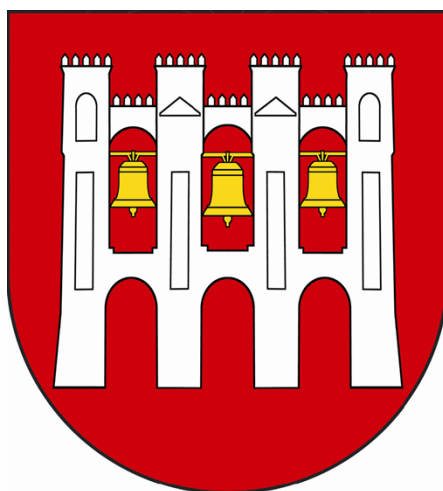
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Paweł Kowalewski

Załącznik do uchwały Nr 192/XXVI/21
Rady Gminy Rutki
z dnia 30 grudnia 2021 r.

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH W GMINIE RUTKI
NA ROK 2022**

Rutki-Kossaki, grudzień 2021r.

I. WSTĘP

Spśród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy dotyczące alkoholu mają szczególne znaczenie. Wynika to głównie z rozmiarów szkód alkoholowych. Nadużywanie alkoholu to poważny problem społeczny, który powoduje szereg szkód ekonomicznych, zdrowotnych i społecznych, takich jak: pogorszenie stanu zdrowia psychicznego i fizycznego, rozpad więzi rodzinnych, międzyludzkich, zakłócenie porządku i bezpieczeństwa publicznego, przemoc w rodzinie, wypadki drogowe, przestępczość itp. Waga problemu wymaga podjęcia działań zmierzających do zredukowania szkód nadużywania alkoholu. Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Uchwalany jest corocznie przez radę gminy i uwzględnia zadania wynikające z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Program charakteryzuje się wielopłaszczyznowym podejściem do kwestii przeciwdziałania i rozwiązywania problemów alkoholowych, a kierunki działań w nim określone stanowią rozwinięcie i kontynuację działań podejmowanych w latach poprzednich. Realizacja zadań zawartych w Programie będzie przebiegać w sposób dostosowany do lokalnych potrzeb i możliwości prowadzenia określonych zadań poprzez wykorzystanie posiadanych zasobów instytucjonalnych i osobowych Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok tworzony jest w oparciu o Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 i określonego w nim celu operacyjnego nr 2: profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi. Różne rodzaje uzależnień mają ze sobą bardzo wiele wspólnego. Bez względu na to, czy mówimy np. o uzależnieniu od alkoholu, narkotyków czy papierosów, spotykamy się z takim samym lub podobnym przebiegiem, czynnikami ryzyka oraz czynnikami chroniącymi.

Dlatego cel ten składa się z **czterech części**, które **łączą strategię przeciwdziałania** poszczególnym uzależnieniom i obejmują:

- przeciwdziałanie **narkomanii**,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów **alkoholowych**,
- zwalczanie następstw zdrowotnych używania wyrobów **tytoniowych i wyrobów powiązanych, także e-papierosów**,
- przeciwdziałanie uzależnieniom **behawioralnym**.

W ramach tego celu operacyjnego zaplanowaliśmy działania, które mają ograniczyć problemy ze zdrowiem, wynikające z uzależnień oraz używania substancji psychoaktywnych. Są to m.in.:

- działania profilaktyczne i edukacyjne, udoskonalanie oferty i zwiększanie dostępności do leczenia uzależnień, badania naukowe oraz monitorowanie sytuacji epidemiologicznej związanej z uzależnieniami.

II. DIAGNOZA STANU PROBLEMU W GMINIE

Gmina Rutki położona jest w centralnej części województwa podlaskiego, w powiecie zambrowskim – jako gmina wiejska. Według danych Gminę Rutki zamieszkuje 5478 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały 5434 mieszkańców zameldowanych na pobyt czasowy 44 (stan na dzień 02.12.2021r.).

Diagnoza lokalna stanu problemów w Gminie Rutki dokonana została w oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach. Według stanu na dzień 03.12.2021r. z różnych świadczeń pomocy społecznej ogółem skorzystało 204 rodzin. Głównym powodem przyznawania pomocy było w szczególności bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, przemoc w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa, wielodzietność. Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zambrowie na dzień 30 listopada 2021 r. z terenu gminy Rutki było 91 osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w tym 42 kobiet i 10 osób z prawem do zasiłku, długotrwale bezrobotnych 45 osoby, bezrobotni w wieku do 25 roku życia 14 osób, powyżej 50 roku życia 32 osoby.

Bezrobocie to najpoważniejszy problem społeczny, który niesie za sobą szereg negatywnych skutków rozszerzających się na inne płaszczyzny życia ludzkiego. Należą do nich nie tylko spadek jakości życia ze względu na negatywne konsekwencje przekładające się wprost na budżet domowy, ale również takie zjawiska jak: bezradność, brak motywacji do kolejnych poszukiwań na rynku pracy, brak poczucia własnej wartości, depresje. Wszystkie te negatywne konsekwencje przyczyniają się do częstszego sięgania po alkohol celem rozładowania negatywnych napięć, co niesie za sobą problemy alkoholowe, a w przypadku kontynuowania tego typu zachowań niechybnie prowadzi do uzależnień.

Na terenie Gminy Rutki coraz częściej można zaobserwować w rodzinach negatywne zjawiska, takie jak przemoc w rodzinie i uzależnienia. Według danych Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Rutki na dzień 03.12.2021r. w 27 przypadkach wszczęto procedurę "Niebieskie Karty". W 25 przypadkach osobami, wobec których istniało podejrzenie, że osobami dotkniętymi przemocą były kobiety. W większości rodzin przyczyna przemocy było nadużywanie alkoholu przez sprawcę przemocy.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rutkach wynika, że według stanu na dzień 03.12.2021r. Komisja rozpatrzyła 32 wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego. W przypadku 11 osób skierowano na badania przez lekarzy biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu. W przypadku stwierdzenia uzależnienia 7 osób skierowano wnioski do sądu o leczenie odwykowe.

III. CELE PROGRAMU

§ 1. Przyjmuje się następujące cele programu:

Celem głównym Programu jest ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu przez:

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie,

Wspieranie działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez rodziny, dzieci i młodzież. Wzmacnianie czynników chroniących i motywujących do większej aktywności w życiu społecznym,

Współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień,

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz członków rodzin, osób z problemami wynikającymi z używania alkoholu a także dotkniętych przemocą w rodzinie.

Udzielanie osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin wsparcia psychologicznego, społecznego i prawnego. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną.

IV. CELE I ZADANIA W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I SPOSÓB REALIZACJI

§ 2. Cel 1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:

1. Realizowanie programów profilaktycznych dla uczniów oraz warsztatów szkoleniowych i konferencji dla rodziców, nauczycieli i innych grup zawodowych; uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu oraz informowanie o szkodliwości alkoholu,
2. Realizacja programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowanych do osób dotkniętych przemocą i osób stosujących przemoc w rodzinie, w ramach lokalnego systemu wsparcia.
3. Informowanie o dostępności usług terapeutycznych i pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz prowadzenie powszechnej edukacji w zakresie wiedzy o szkodliwości alkoholu i innych substancji uzależniających oraz zagrożeniu uzależnieniami behawioralnymi (hazard, Internet). Profilaktyka zachowań ryzykownych i promocja zdrowia – udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców (konferencje, szkolenia, warsztaty, eventy); wykonanie i zakup materiałów profilaktycznych: prasa i książki specjalistyczne, broszury, plakaty, druki ulotne, nagrody w konkursach i zawodach oraz

- inne materiały informacyjne, edukacyjne i promocyjne.
4. Diagnozowanie i stałe monitorowanie problemów uzależnień oraz badanie efektywności lokalnych działań podejmowanych w ramach Gminnego Programu.
 5. Pokrywanie kosztów postępowanie sądowego oraz finansowanie opinii biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
 6. Działalność informacyjna na temat funkcjonujących grup samopomocowych.

Zadania z zakresu zdrowia publicznego które mogą być następstwem problemów alkoholowych, obejmują:

1. monitorowanie i ocenę stanu zdrowia społeczeństwa, zagrożeń zdrowia oraz jakości życia związanej ze zdrowiem społeczeństwa;
2. edukację zdrowotną dostosowaną do potrzeb różnych grup społeczeństwa, w szczególności dzieci, młodzieży i osób starszych;
3. promocję zdrowia;
4. profilaktykę chorób;
5. działania w celu rozpoznawania, eliminowania lub ograniczania zagrożeń i szkód dla zdrowia fizycznego i psychicznego w środowisku zamieszkania, nauki, pracy i rekreacji;
6. analizę adekwatności i efektywności udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej w odniesieniu do rozpoznanych potrzeb zdrowotnych społeczeństwa;
7. inicjowanie i prowadzenie: działalności naukowej w zakresie zdrowia publicznego, współpracy międzynarodowej dotyczącej działalności naukowej w zakresie zdrowia publicznego;
8. rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego;
9. ograniczanie nierówności w zdrowiu wynikających z uwarunkowań społeczno-ekonomicznych;
10. działania w obszarze aktywności fizycznej.

§ 3. Cel 2. Wspieranie działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez rodziny, dzieci i młodzież. Wzmacnianie czynników chroniących i motywujących do większej aktywności w życiu społecznym.

1. Promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez rodziny, dzieci i młodzież: finansowanie zajęć, imprez i projektów realizowanych przez organizacje sportowe oraz placówki i instytucje.
2. Organizowanie gminnych imprez (festyny) i programów sportowo-rekreacyjnych, wspieranie rozwoju młodych talentów, realizacja lokalnych programów, projektów i kampanii skierowanych do rodzin, młodzieży i dzieci.

3. Realizowanie, finansowanie lub dofinansowanie dla dzieci, młodzieży, ich rodziców oraz innych osób dorosłych profesjonalnych programów profilaktycznych oraz programów autorskich, dotyczących profilaktyki uniwersalnej, selektywnej, wskazującej.
4. Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież szkolną.
5. Dofinansowanie działań będących elementem profilaktyki, t.j. wyjazdów promujących zdrowy, trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież: np. z okazji Dnia Dziecka, przedstawień i spektakli teatralnych, kinowych.
6. Organizowanie, dofinansowanie obozów, kolonii, wycieczek młodzieży mających charakter wypoczynkowo -profilaktyczny.

§ 4. Cel 3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień:

1. Wspomaganie działalności organizacji pozarządowych, realizujących programy profilaktyczne o charakterze uniwersalnym (dla wszystkich) i selektywnym (dla grup zwiększonego ryzyka) w świetlicach, ośrodkach, klubach młodzieżowych i innych miejscach organizujących wolny czas dzieci i młodzieży w ich środowisku lokalnym oraz podczas wyjazdów.
2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie klubów abstynenta oraz innych form działań pomocowych poza terapią, których odbiorcami są osoby uzależnione i ich rodziny.
3. Prowadzenie edukacji publicznej w obszarze profilaktyki i zachowań ryzykownych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i promocji zdrowego stylu życia poprzez organizację kampanii społecznych i innych wydarzeń lokalnych skierowanych do ogółu mieszkańców Gminy Rutki lub wybranej grupy docelowej. Organizowanie warsztatów, zwiększających kompetencje osób pracujących w obszarze profilaktyki i terapii oraz prowadzenie szkoleń adresowanych do wybranych grup odbiorców, mających na celu minimalizowanie szkód społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych.
4. Współpraca z instytucjami zajmującymi się profilaktyką problemów alkoholowych i pomocą osobom uzależnionym (placówki odwykowe, grupy pomocowe, kuratorzy sądowi, poradnie, placówki oświatowe).
5. Wspieranie rozwoju profesjonalnych programów terapii uzależnienia w placówkach leczniczych.
6. Współdziałanie z instytucjami kościelnymi i związkami wyznaniowymi w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.
7. Udział i pomoc w organizacji spotkań środowiskowych działających na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych.
8. Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych mających na celu ograniczenie dostępności

napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

9. Prowadzenie edukacji publicznej z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez m.in. udział w ogólnopolskich społecznych kampaniach,
10. Współdziałanie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w udzielaniu pomocy materialnej, prawnej oraz pomocy z zakresu pracy socjalnej dla rodzin z problemem alkoholowym.

§ 5. Cel 4. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz członków rodzin, osób z problemami wynikającymi z używania alkoholu a także dotkniętych przemocą w rodzinie.

1. Działalność informacyjna w zakresie korzystania z profesjonalnej pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej w instytucjach i poradniach świadczących specjalistyczną pomoc dla osób uzależnionych od alkoholu.
2. Wspieranie działalności placówek leczenia odwykowego.
3. Działalność informacyjna w zakresie korzystania z profesjonalnej pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej w instytucjach i poradniach świadczących specjalistyczną pomoc dla osób uzależnionych od alkoholu.

§ 6. Cel 5. Udzielanie osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin wsparcia psychologicznego, społecznego i prawnego. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną.

1. Działalność informacyjna dotycząca możliwości skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa psychologicznego i prawnego dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i przemocą w rodzinie.
2. Kierowanie spraw do Zespołu Interdyscyplinarnego, Prokuratury w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie.
3. Pomoc ofiarom przemocy domowej oraz współdziałanie z Zespołem Interdyscyplinarnym i instytucjami świadczącymi specjalistyczną pomoc.
4. Podejmowanie działań w ramach pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, w związku z procedurą „Niebieskie Karty”.
5. Dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych podnoszących kompetencje przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Dofinansowanie obozów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym/problemem przemocy stanowiących integralny element i uzupełnienie całorocznej pracy z dziećmi.

7. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin, wykonanie usługi remontowej pomieszczeń wykorzystywanych na posiedzenie GKRPA i punktu konsultacyjnego.

§ 7. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

§ 8. Pozostała działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1. Przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu z jednoczesnym wystąpieniem przesłanek z art. 24 ustawy. Zaproszenie na rozmowę osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie i pouczenie jej o konieczności zaprzestania działań wymienionych w art. 24 ustawy i poddania się leczeniu odwykowemu. Prowadzenie rozmów motywacyjnych z osobami wezwanymi na posiedzenie komisji, wobec których istnieje podejrzenie nadużywania alkoholu.
2. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, zgodnie z art. 4¹ ust.3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Skierowanie na badanie – jeżeli osoba wezwana nie zgodzi się na dobrowolne poddanie się leczeniu, a wstępne czynności przeprowadzone w sprawie potwierdzają, że kontynuowanie postępowania jest uzasadnione, to wskazane jest skierowanie jej na badanie przez biegłych (psycholog lub specjalista psychoterapii uzależnień i psychiatra) w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego (art. 25 ustawy);
3. Przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym wraz z opinią wydaną przez biegłego (art. 26 ust. 3 ustawy), do której należą: opinia wydana przez biegłych, protokół z rozmowy z osobą zgłaszającą do komisji przypadek nadużywania alkoholu, protokół z rozmowy z osobą uzależnioną od alkoholu (o ile do takiej rozmowy doszło), inne informacje w sprawie.
4. Składanie wniosku o wszczęciu postępowania do sądu rejonowego właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy (art. 26 ust. 3 ustawy).
5. Wydawanie opinii dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z art. 18 ust. 3a ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
6. Dokonywanie doraźnych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia, zgodnie z art. 18 ust. 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
7. Zabezpieczenie bezpieczeństwa podczas prac GKRPA w czasie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego może odbywać się praca zdalna komisji i w ramach tych zadań można zakupić laptopy, telefony komórkowe, mikrofony, słuchawki, materiały biurowe, ponieść koszt oprogramowania i prace informatyka. Dla osób wykonujących pracę i

spotkania z bezpośrednim kontaktem z osobami zaproszonymi w ramach realizacji gminnego programu zakup środków ochrony osobistej.

8. Zakup materiałów edukacyjnych, broszur, ulotek, prowadzenie systemu informacji, zakup materiałów biurowych, informatycznych oraz remont i wyposażenie pomieszczeń w którym mieści się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

V. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

§ 9. Wynagrodzenia członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w posiedzeniu komisji w oparciu o listę obecności ustala się następująco:

1. Dla Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego Komisji w wysokości 15% minimalnego wynagrodzenia za pracę.
2. Dla członków Komisji w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Wydatki na wynagrodzenia i szkolenia członków komisji realizowane są ze środków budżetu gminy przeznaczonych na realizację zadań własnych wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określonych w niniejszym Programie.

VI. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 10. Finansowanie realizacji zadań Programu będzie dokonywane ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wnoszonych przez prowadzących tę sprzedaż przedsiębiorców.

§ 11. Wójt sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją programu i podejmuje niezbędne działania do osiągnięcia wyznaczonych celów.

§ 12. Komisja sporządza sprawozdanie z realizacji programu za rok 2021 i przedstawia go Wójtowi oraz Radzie do 31 marca roku następującego po roku, którego sprawozdanie dotyczy.

§ 13. Program będzie realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej, przy współpracy.

1. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Posterunku Policji w Rutkach.
3. Dyrekcji, nauczycieli i rodziców uczniów szkół z terenu gminy.
4. Domu Kultury w Rutkach – Kossakach.
5. Sądu Rejonowego w Zambrowie Wydział Rodzinny i Nieletnich.Parafii Rzymskokatolickiej w Rutkach,
6. Poradni Uzależnień i Współuzależnień w Zambrowie,
7. Wojewódzkiego Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży,
8. Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe

